

Ime šole

Seminarska naloga pri splošni maturi

PROBLEMI AKULTURACIJE IN INTEGRACIJE PRISELJENCEV

Mentor: Ime PRIIMEK, naziv

Avtor: Ime PRIIMEK, razred

Kraj, mesec, leto

KAZALO

1. Uvod.....	1
2. Metodološki del.....	1
3. Pojmi, potrebni za poznavanje obravnavane problematike.....	2
4. Problemi integracije in akulturacije priseljencev.....	3
4.1 Želja po akulturaciji in integraciji	3
4.2 Kulturne in biološke razlike.....	5
4.3 Predsodki in ksenofobija.....	6
4.4 Etnična distanca in etnična segregacija.....	7
4.5 Problemi domačinov.....	8
4.6 Problemi priseljencev.....	8
5. Švedska – vzor ali polomija?.....	10
6. Interpretacija.....	13
7. Povzetek.....	15
8. Predlogi za reševanje problemov.....	15
9. Zaključek.....	16
10. Viri in literatura.....	17
11. Priloga.....	19

1. Uvod

Migracije so prisotne že dobesedno del zgodovine, prav tako pa tudi odpor do migrantov. V današnjem času so migracije dobile takšne razsežnosti, da že krepko spreminjajo podobo sveta.

2. Metodološki del

V seminarski nalogi bom predstavil probleme, ki nastajajo pri vključevanju priseljencev v družbe, v katere so se priselili. Osredotočal se bom na probleme v evropskih državah, saj so te poleg Združenih držav Amerike najpogostejši cilj migrantov, in na priseljence iz neevropskih držav, saj ti predstavljajo glavnino evropskih imigrantov. Pri opredeljevanju problemov se bom postavil tako v vlogo priseljencev kot v vlogo domačinov, a več poudarka bom namenil vlogi domačinov, saj menim, da je v družboslovju premalo zastopana. Navajal in analiziral bom posamezne primere iz katerih se bo dalo razbrati stanje glede priseljencev v različnih evropskih državah. Bolj podrobno bom analiziral stanje na Švedskem, ker je ta država pogosto prikazana kot vzor glede odnosa do priseljencev. Bežno se bom dotaknil tudi samih migracij, pojasnil njihove vzroke in osnovne pojme, katerih poznavanje je pomembno za razumevanje obravnavane problematike.

Hipoteze: menim, da pri akulturaciji in integraciji priseljencev največ problemov povzroča dejanska pripravljenost za akulturacijo in integracijo tako pri priseljencih kot pri domačinih. Temu sledijo biološke in kulturne razlike med priseljenci ter domačini.

V nekaterih evropskih državah je stanje glede priseljencev že nevzdržno. Ena izmed njih je Švedska, ki nikakor ne more biti vzor uspešne priseljske politike.

Metode: analiza literature in internetnih virov.

Ključne besede: akulturacija, integracija, priseljenci, migracije.

3. Pojmi, potrebni za razumevanje obravnavane problematike

Migracije so fizično gibanje posameznikov ali skupin v geografskem prostoru, ki pripelje do relativno trajne spremembe kraja bivanja. Poznamo emigracijo (izseljevanje) in imigracijo (priseljivanje). Migracije privedejo do pomembnih družbenih sprememb: sprememb družbenih odnosov, družbenih skupin, institucij, interakcijskih sistemov, norm in vrednot, kulture, identitete itd.

Vzrokov za migracije je več:

- ekonomski (želja po višjem življenjskem standardu)
- verski (verska diskriminacija)
- politični (politična diskriminacija)
- osebni (partner iz druge države, želja po spremembi...)

Kulturni šok je stanje, v katerem ljudje dobijo močne občutke presenečenja, zmedenosti, zaskrbljenosti itd., ko začnejo delovati znotraj drugačne kulture ali socialnega okolja

Akulturacija je proces prilagajanja posameznikov kulturi družbe, v katero so se priselili. Je začetna, nujna stopnja asimilacije.

Asimilacija je sprejetje druge, ponavadi večinske, kulture, ki jo ponavadi sprejme manjšina.

Integracija je proces vključevanja posameznika ali skupine v družbo.

Ksenofobija je odpor in sovraštvo do tujcev in tujega.

Predsodki so negativna stališča do pripadnikov drugih skupin, ki nimajo podlage v objektivnih dejstvih.

Diskriminacija je ravnanje v skladu s predsodki.

Institucionalna diskriminacija je diskriminacija, ki jo izvajajo institucije.

4. Problemi akulturacije in integracije priseljencev

4.1 Želja po akulturaciji in integraciji

"Evropske družbe v glavnem ali nočejo asimilirati priseljencev ali pa imajo s tem velike težave, in nejasna je stopnja, do katere se muslimanski priseljenci in njihovi otroci hočejo asimilirati." (Huntington, 2005, 257)

Pri akulturaciji in integraciji mora biti za začetek prisotna želja po le-tem, šele nato se lahko procesa začneta. Ta želja mora biti obojestranska; tako pri priseljenih, kot pri domačinih. Če želja ni obojestranska, sta procesa ovirana, lahko pa tudi vnaprej obsojena na neuspeh. V zgornjem citatu so posebej omenjeni muslimanski priseljenci, ki predstavljajo glavnino evropskih imigrantov, vendar naj že sedaj povem, da povedano velja za vse imigrante. V nadaljevanju bom zastavil dve pomembni vprašanji.

Ali si evropske družbe sploh želijo priseljencev in njihove akulturacije in integracije?

Prav gotovo so evropske družbe glede tega razdeljene. Tega si želijo predvsem stranke z levega pola, saj za njih predstavljajo priseljenci in njihovi potomci ne samo bazo volilcev, temveč naraščajočo bazo volilcev, saj imajo priseljenci v glavnem več potomcev, kot domačini. Drugi interesenti so v gospodarskem sektorju, saj si želijo večje ponudbe delovne sile. Zadnji interesenti so posamezniki z liberalno ideologijo.

Na drugi strani so zelo razdeljeni. Tej strani pripadajo v glavnem nacionalisti, ki v priseljenih vidijo grožnjo lastnemu narodu, in delavci, ki vidijo grožnjo svojim delovnim mestom. V glavnem gre za osebe moškega spola, pri čemer prevladujejo najstniki in mlajši moški. Nekateri želijo le priseljevanje v manjšem številu, drugi se zavzemajo za strogo nadzorovano in selektivno priseljevanje. Oboji si želijo akulturacije in integracije priseljencev. Nekateri sploh nočejo priseljevanja, a so njihova pričakovanja v času razvitih prometnih povezav in sredstev ter naraščanju svetovnega prebivalstva bolj nerealna. Nekateri nasprotujejo samo priseljevanju določenih etničnih ali verskih skupin.

Evropske države si z raznimi ukrepi prizadevajo za akulturacijo in integracijo priseljencev. Nekatere, predvsem zahodnoevropske in severnoevropske, imajo temu namenjeno celo posebno ministrstvo z različnimi oddelki. S financiranjem in organiziranjem jezikovnih tečajev in izobraževalnih programov poskušajo doseči akulturacijo in integracijo priseljencev. Z raznimi letaki, brošurami, članki, oglasi na obcestnih panojih, televiziji, v časopisu in drugih medijih, ki so v veliki meri že tako ali tako prepojeni z liberalno ideologijo, želijo povečati prag tolerance pri domačinih. Izpostavljajo primere priseljencev, ki so se uspešno vključili v družbo in so njeni pomembni člani, kot vrednoto poskušajo uveljaviti strpnost, opozarjajo na gospodarske ugodnosti priseljevanja in govorijo o obogatitvi lastne kulture. Ljudi, ki priseljence zavračajo, predstavljajo kot najhujše zločince in jih označujejo za naciste

ali neonaciste, kar v veliko primerih ne drži, a ima zaradi močnega negativnega prizvoka besede velik učinek. Izpostavljajo primere diskriminacije in fizičnega nasilja nad priseljenci. Pri akulturaciji in integraciji priseljencev ne sodeluje le država, temveč tudi razne nedržavne skupine na podlagi prostovoljstva.

Nasprotniki so finančno omejeni, saj za njimi ne stoji kapital niti državni aparat, številčno manjši in slabše organizirani, zato se poslužujejo predvsem propagande prek interneta (spletne strani, blogi, sodelovanje na forumih), grafitiranja, plakatiranja in letakov. Tarče njihove propagande so predvsem najstniki in mlajši moški. Izpostavljajo predvsem kriminalna dejanja priseljencev, šokantne ukrepe v imenu politične korektnosti, kulturno in fizično ogroženost domačinov itd.. Seminarški nalogi je kot priloga dodan primer plakatne propagande iz Italije.

Zaradi svojih aktivnosti imajo pogosto težave. Navajam primer iz Velike Britanije:

"Policija grozi z aretacijo internetnega blogerja zaradi spodbujanja rasnega sovraštva čim se vrne v Britanijo.[...] Po odhodu iz Britanije je redno opremljal blog z novicami in mnenji glede trgovine s heroinom, islamskega fundamentalizma in korupcije znotraj policije.[...] Obtoženi se je odzval prek interneta: »Ta obtožnica prinaša večjo kazen kot jo dobi večina pedofilov in posiljevalcev in to samo zaradi pisanja resnice o barbarstvu, ki živi med našimi otroki in ogroža prihodnost celotne države.« (Bedfordshire on Sunday, 2008)

Na nasprotnem polu so tudi nekatere stranke. Te so praviloma najmočnejše v državah z največ priseljenci, a do moči, da bi stanje v državi premaknili v skladu s svojimi interesi, jim zaenkrat ni uspelo priti. Najbolj znane take stranke so Front National (Narodna fronta - Francija), Schweizerische Volkspartei (Švicarska ljudska stranka), Nationaldemokratische Partei Deutschlands (Nacionaldemokratska nemška stranka), British national party (Britanska narodna stranka) in druge.

Ali si priseljenci želijo akulturacije in integracije?

"Frankfurter Allgemeine Zeitung je ob tem opozoril, da je bila še pred nekaj leti demonizirana razprava o tem, kaj narediti, da bi priseljenci imeli občutek pripadnosti državi, kar je razumen cilj vsake priseljenske politike. Danes da bi si Nemčija morala postaviti še bolj neprijetna vprašanja: »Kaj če se večina Turkov sploh noče integrirati, in sicer po našem že tako posebno liberalnem razumevanju? Kaj če bodo tako kakor Erdogan zahtevali turške šole in univerze, svoje stranke in turščino kot uradni jezik v berlinskem Kreuzergu?«" (Žerjavič, 2008, 25)

Če si priseljenci želijo vključiti v družbo, je to vsekakor prvi korak h končnemu cilju – akulturaciji in integraciji.

Nekateri priseljenci si želijo vključitve v družbo le ob prihodu, potem pa želja izgine. Na to lahko vpliva marsikaj: napačna predstava o državi, v katero so se priselili, vpliv ostalih

priseljencev, ki ne želijo akulturacije in integracije, slabe izkušnje z domačini in institucijami...

Pogosti so priseljenci, ki v novo družbo niso prišli z namenom vključitve v družbo, pač pa le z namenom bolje živeti. Če si priseljenci ne želijo lastne akulturacije in integracije v družbo, so poskusi akulturacije in integracije oteženi. Izvajanje takih procesov pod prisilo rodi odpor, ki pa je včasih prisoten že brez tega.

"V Nemčiji so se velikokrat, predvsem na levici, prepuščali sanjarijam o multikulturni družbi, ne da bi sploh opazili, kaj se zares dogaja.[...] V Nemčiji pa živijo ljudje, ki tukaj sploh nočejo živeti; želijo si drugačno družbo, s srcem in dušo so še vedno v svoji domovini...[...] Spieglov novinar Henryk M. Broder pa je izpostavil novi fenomen: razširjeno sovraštvo do domačinov, saj del priseljencev zaničuje družbo, v katero so prišli;..." (Žerjavič, 2008, 25)

4.2 Kulturne in biološke razlike

Akulturacija je proces prilagajanja posameznikov kulturi družbe, v katero so se priselili. Toda kulture se med seboj razlikujejo, saj se razlikujejo kulturne sestavine: norme in vrednote, znaki in simboli, jezik in govor, materialna kultura ter vedenjski vzorci. Večja kot je razlika med kulturo posameznika, v kateri je bil rojen, in kulturo družbe, v katero se je priselil, večja je možnost kulturnega šoka in manjša možnost uspešne akulturacije in integracije. Kulturna identiteta je namreč večini ljudi zelo pomembna, zato se ne more zlahka spreminjati.

V Sloveniji je večina priseljencev iz držav nekdanje Jugoslavije. Ob prihodu v Slovenijo so se srečali z dokaj podobno kulturo, saj so prišli na območje s podobnim jezikom in podobno vero, iz česar sledi, da so tudi vse ostale kulturne sestavine dokaj podobne. Tudi po zunanosti bistveno ne izstopajo. Pri njih je možnost uspešne akulturacije in integracije večja.

Če pa za primer vzamemo Pakistanca, ki se priseli na Dansko, je stanje povsem drugačno. Poleg tega, da že po zunanosti izstopa, se sreča še s povsem drugačnim jezikom, znaki in simboli ter materialno kulturo. Norme, vrednote ter vedenjski vzorci, ki se jih je naučil v rodnem Pakistanu pa se z normami, vrednotami in vedenjskimi vzorci Dancev marsikdaj celo izključujejo. Možnost uspešne akulturacije in integracije je v tem primeru manjša.

"Avtor neke druge medkulturne raziskave individualizma in kolektivizma je enako poudaril prevlado individualizma na Zahodu v primerjavi s prevlado kolektivizma drugod in sklenil, da »vrednote, ki so na zahodu najpomembnejše, so drugod po svetu najmanj pomembne«." (Huntington, 2005, 85)

4.3 Predsodki in ksenofobija

"Razkrajjanje evropskih predsodkov do tujcev, do vseh, ki so »drugačni«, seveda ne more drugače, kakor da poteka ledeniško počasi. Politične ustanove je mogoče spremeniti v šestih

dneh, gospodarske v šestih letih, za spremembo mentalitete pa je potrebnih vsaj šestdeset, če že ne kar šeststo let.» (Debeljak, 2008, 40)

Uradno so predsodki negativna stališča do pripadnikov drugih skupin, ki nimajo podlage v objektivnih dejstvih. Kažejo se kot zavračanje, občutek strahu, odpora in sovraštva ter pripisovanje manjvrednosti določenim skupinam v kulturnem, moralnem ali psihološkem pogledu. Ovirajo integracijo in akulturacijo priseljencev. Kot je razvidno iz zgornjega citata, je njihovo uničenje dolgotrajen proces.

Nekateri sociologi in antropologi, pa tudi drugi družboslovci, imajo drugačno stališče glede predsodkov in ksenofobije: "Sovražiti je človeško. Ljudje za lastno odločitev potrebujejo sovražnike: konkurente v poslu, tekmece pri dosežkih, nasprotnike v politiki. Po naravi ne zaupajo tistim, ki so drugačni in imajo sposobnost, da jih prizadenejo." (Huntington, 2005, 161).

Tudi sam se z zgoraj navedeno, splošno sprejeto definicijo, ne morem strinjati. Definicija pravi, da predsodki nimajo podlage v objektivnih dejstvih. Pogost predsodek glede tujcev je, da prinašajo velik porast kriminala. Ta predsodek ima marsikdaj podlago v povsem objektivnih dejstvih. Navajam nekaj primerov:

"Tretjina zapornikov v irskih zaporih sploh ni Ircev. Od te ene tretjine je le 16.8 odstotkov Evropejcev." (O'Keefe, 2008)

"Polijski inšpektor Gunnar Larsen pravi, da so statistični podatki presenetljivi – število posilstev narašča, povezava z etničnim poreklom pa je jasna.[...] Medtem je ko 65 odstotkov obtoženih posilstva neevropskega etničnega porekla, predstavlja ta segment le 14.3 odstotke prebivalstva v Oslu. V 80 odstotkih so žrtve posilstva Norvežanke, v 20 odstotkih pa ženske tujega etničnega porekla." (Kolsrud, 2001)

"Haag, 19.7.2007 - Neevropski priseljenci na Nizozemskem zagrešijo 32 odstotkov kriminalnih dejanj in 61 odstotkov nasilnih kriminalnih dejanj zoper lastnino.[...] Maročani zagrešijo 8 odstotkov vseh kriminalnih dejanj, sledijo jim imigranti iz Surinama (7%), Turčije (5%) in Antilov (4%)." (NIS News, 2007)

Ob tem primeru je treba dodati, da je bilo v začetku leta 2007 na Nizozemskem po uradnih podatkih 12,8 odstotkov neevropskih priseljencev oziroma njihovih potomcev. Torej je dobra desetina prebivalstva storila eno tretjino vseh kriminalnih dejanj in skoraj dve tretjini nasilnih kriminalnih dejanj zoper lastnino.

Upravičenost predsodka glede kriminala je v vseh primerih očitna, saj imigranti predstavljajo velik delež med storilci kriminalnih dejanj v primerjavi s svojim deležem med celotnim prebivalstvom. Nekateri sicer utegnejo temu oporekati s teorijo označevanja, po kateri naj bi bila takšna kriminaliteta posledica predhodne oznake.

4.4 Etnična distanca in etnična segregacija

S pojmom etnična distanca se označuje stanje, v katerem med skupinami ne prihaja do medsebojnih stikov, komunikacij, odnosov, ali pa so ti omejeni in naključni. V kolikor so te skupine med seboj še prostorsko ločene, govorimo o etnični segregaciji. Oba pojma zaradi svojih značilnosti seveda ovirata akulturacijo in integracijo priseljencev. Pri povzročanju in ohranjanju etnične distance in segregacije imajo tudi predsodki določeno vlogo. Sicer pa ljudje raje živijo med sebi enakimi, tudi če nimajo predsodkov.

"Ljudje se združujejo s tistimi, ki imajo sorodne prednike, vero, jezik, vrednote in institucije, ter oddaljujejo od tistih, ki imajo drugačne." (Huntington, 2005, 156)

Izraz socialne manjšine označuje družbene skupine, ki naj bi bile v podrejenem družbenem položaju in niso nujno številčno manjše od večine. Te socialne manjšine so najpogosteje etnične in rasne skupine. Pogosto strnjeno živijo na določenem ozemlju, v glavnem v večjih mestih, čemur rečemo tudi urbana segregacija. Oblikujejo posebne subkulture. Živijo po svojih pravilih, lahko bi rekli da oblikujejo "državo znotraj države".

Ti določeni deli mest utegnejo biti za pripadnike drugih skupin zelo nevarni. Omenil bom le primer iz Velike Britanije.

"Islamski ekstremisti so ustvarili 'no-go' območja v Veliki Britaniji, kjer je vstop nevaren za ljudi, ki niso muslimani.[...] Michael Nazir-Ali, Rochesterski škof in edini škof azijskega etničnega porekla v Veliki Britaniji, pravi da ljudje druge rase ali druge vere tvegajo fizični napad, če živijo ali delajo v skupnostih, v katerih prevladuje stroga muslimanska ideologija." (Wynne-Jones, 2008)

Na te besede se je teden kasneje odzval Trevor Phillips, predstavnik vladnega urada za odnose med rasami, ki je, mimogrede, črnc:

"Pobeg belcev – umik belega srednjega sloja iz mestnih središč – postaja vse hujši.[...] Obstajajo območja, v katerih je le malo, ali pa nič stika med različnimi etničnimi in kulturnimi skupinami.[...] Fenomen je opazen v severnih mestih z veliko muslimani ter v Londonu, Readingu in Bournemouthu.[...] Prav je, da je rochesterski škof načel to temo." (Doughty, 2008)

V Veliki Britaniji pa se domačini ne umikajo le iz mestnih središč, temveč iz celotne države.

"Britanci zapuščajo državo v rekordnih številkah, zahvaljujoč imigraciji, kriminalu in davkom. Vladne številke, ki bodo uradno objavljene šele kasnega tega leta, kažejo, da je Veliko Britanijo leta 2007 zapustilo neverjetnih četrto milijona ljudi.[...] Medtem ogromno tujcev pride v Veliko Britanijo – 591,000 v letu 2006." (News of the world, 2007)

4.5 Problemi domačinov

Visoko možnost domačinov, da postanejo žrtve kriminalnih dejanj, sem že omenjal. Tu pa moram omeniti še dolgoročno ogroženost. Priseljenci imajo v glavnem večjo rodnost, kar pomeni, da bodo tudi v primeru popolne ukinitve priseljevanja postali večina v državah, kjer trenutno veljajo za manjšino, domačini pa bodo postali manjšina v lastni državi. Možnosti, da na volitvah zmaga stranka, ki se zavzema za interese domačinov, ne bo več. Priseljenci bodo celotno državo spremenili po svojem okusu, kakor po svojem okusu že sedaj spreminjajo dele mest. Domačini bodo potolčeni, izgnani iz države ali pa jo bodo zapustili sami. Treba se je zavedati, da v Evropi prevladujejo vrednote kot so strpnost, sočutje, solidarnost, pravičnost, individualna svoboda in podobne, v krajih, od koder prihaja večina priseljencev v Evropo, pa veljajo takšne vrednote za šibkost in evropske vrednote ob prihodu v Evropo redko sprejmejo.

"Muslimanski mufti v Koebenhavnu je sprožil političen škandal, ko je javno izjavil, da ženske, ki ne nosijo naglavnih rut, naravnost prosijo za posilstvo." (The Copenhagen Post, 2004)

Domačini so tako s svojo kulturo vred zapisani uničenju, za kar pa si bodo krivi sami, če ne bodo pravočasno ukrepali.

4.6 Problemi priseljencev

Priseljenci se utegnejo počutiti ogrožene, sploh dokler jih je le peščica raztresenih po mestu ali državi. Ko jih več živi na majhnem ozemlju, se povežejo in oblikujejo posebne subkulture, kot je omenjeno v poglavju 3.4. Takrat se občutek zmanjša ali pa izgine.

Priseljenci so včasih žrtve fizičnega napada, a od številnih aretacij napadalcev v devetdesetih letih in poostrenih kaznih za t.i. "zločine iz sovraštva", so sedaj v večini držav Evrope v glavnem izvajalci nasilja, ne pa žrtve¹. Izjema utegne biti Rusija:

"Ultranacionalistični obritoglavci so v prvih treh mesecih tega leta ubili 41 ljudi, kar je več kot štirikrat več kot v enakem obdobju lani glede na podatke moskovskega centra Sova, ki beleži take napade. Žrtve so bili nebeli ruski državljani in temnopolti imigranti iz nekdanjih držav Sovjetske zveze, Azije in Afrike." (The Wall Street Journal Online, 2008)

Utegnejo se počutiti kulturno ogrožene, saj se jim utegne zdeti, da se morajo odpovedati lastni kulturi in identiteti ob prihodu v novo državo.

"Nova študija je ugotovila, da se več kot tretjina v Britaniji živečih Azijcev nima za Britance. [...] Skoraj polovica meni, da jih belci nimajo za Britance in tri četrt, da je njihova kultura zvođenela z življenjem v Veliki Britaniji." (Daily Mail, 2007)

Lahko pa tudi sami s svojo kulturo vplivajo na kulturo države v katero so prišli. To se dogaja predvsem preko glasbe in prehrane. Takemu postopku prehajanja ene kulture v drugo rečemo difuzija.

Institucionalna diskriminacija je v evropskih državah redka, saj večina držav izvaja ukrepe za čim boljše akulturacijo in integracijo priseljencev, institucije pa so povezane z državo. Morebitna institucionalna diskriminacija je strogo kaznovana. Pojavlja pa se, za nekatere očitno sprejemljiva, diskriminacija domačinov:

"Eden najbolj uglednih zdravnikov specialistov v Veliki Britaniji trdi, da belopolti moški ne dobivajo nagrad zaradi politično korektno "obratne diskriminacije" s strani Narodne zdravstvene zveze.[...] Rosinu, prav tako nekdanjemu predsedniku Zveze za operacije raka, ni uspelo dobiti platinaste nagrade že deseto leto zapored, čeprav je imel podporo te zveze in zaupanje Narodne zdravstvene zveze. »Ko sem prejšnjega predsednika zveze vprašal, zakaj mi ni uspelo, je takoj odgovoril: 'Kaj pa pričakuješ? Nisi temnopolt, nisi ženska in imaš vse štiri okončine.'" (The Sunday times, 2007)

Priseljenci v glavnem tvorijo nižji sloj, saj večina priseljencev opravlja slabo plačana dela ali pa sploh ne dela, ker ne dobi dela, ali pa noče delati. Njihova možnost prehajanja v višji sloj (družbena mobilnost) je majhna. Običajno se ta možnost poveča pri potomcih priseljencev.

Ker imajo nižje dohodke, imajo nizek življenjski standard. Z nizkim življenjskim standardom se težje vključijo v družbo.

---

¹ Najbolj znan je primer Combat 18 iz Velike Britanije. Combat 18 je bilo gibanje, katerega začetki segajo v zgodnja devetdeseta leta. Sestavljeno je bilo v glavnem iz nekdanjih članov varnostne ekipe Britanske narodne stranke (BNP), ki so bili razočarani nad odločitvami stranke. Postali so znani zaradi številnih fizičnih napadov na etnične manjšine in levičarske nasprotnike. Med letoma 1998 in 2000 je bilo na duzate članov aretiranih in zaprtih.

5. Švedska – vzor ali polomija?

"Švedska izstopa v primerjavi z drugimi državami prav po tolerantnosti. Je edina država v Evropi, ki je uvedla zgledno politiko multikulturalizma." (Lukšič-Hacin, 1999)

Švedska je v družboslovju in medijih prikazovana kot vzorna in strpna multikulturalna družba. V resnici pa stanje niti približno ni tako rožnato, kot ga nekateri opisujejo, in Švedska nikakor ne sme biti vzor drugim državam.

Pri obravnavanju stanja na Švedskem je najprej treba poznati načela politike do priseljencev, ki so bila sprejeta z resolucijo leta 1975. Glasijo se: **enakost** v življenjskem standardu, **svoboda** priseljencev do izbire med ohranitvijo lastnega jezika in kulture ter prevzemom švedskega jezika, kulture in identitete, in **partnerstvo** med priseljenjskimi in švedsko skupnostjo. Načela so bila sprejeta ob predpostavki, da se bodo priseljenci po daljšem časovnem obdobju integrirali v švedsko družbo, pa čeprav bo to trajalo več generacij. Ta načela so sprejeli tudi mediji.

Cilji sprejetih načel in zakonskih sprememb so bili:

- doseči enake pravice tujcev kot jih imajo švedski državljani²
- doseči javno sprejetje ciljev multikulturalizma
- ustvariti na strpnosti temelječe javno mnenje

Politika do priseljencev se na Švedskem v skladu z načeli deli na posredno politiko, ki priseljenecem zagotavlja vključevanje v obstoječe socialne in družbene programe, in neposredno politiko, ki se ukvarja s specifičnimi potrebami priseljencev. Posredna zagotavlja enako pravice do socialne pomoči, stanovanja, zaposlovanja in izobraževanja. Neposredna zagotavlja priseljenecem poučevanje maternega jezika v šolah, informacijske centre, državne subvencije priseljenjskim društvom, ne-diskriminacijsko upravo, pravico do prevajalca in volilno pravico³.

Pri soočanju s kriminalom in nasiljem priseljencev tudi Švedska ni izjema:

"Policisti vidimo posledice političnih odločitev v zelo konkretni podobi. Švedska imigracijska politika je totalna polomija.[...] Kot v drugih švedskih mestih, so tudi v Malmu nasilje in ropi – kakor tudi strah Švedov, da postanejo žrtve takih dejanj - postali del vsakdanjika.[...] Dejstvo, da je v mestu Malmö močno naraslo število posilstev je povezano z drugim dejstvom; 40% prebivalcev tega mesta ima popolnoma tuje etnično poreklo, kjer je moč moških nad ženskami popolna. Nam, Švedom, je njihovo gledanje na ženske popolnoma tuje, oni pa kar živijo po svoje, kljub temu da so v drugi državi, z drugačnimi zakoni. Žal je to še spodbujano s strani oblasti in sodstva, ki kažeta razumevanje njihove kulture, ko sprejemata odločitve." (NNSseek, 2006)

---

² Edina razlika v pravicah je, da tujec, kaznovan zaradi zločina, tvega izgon iz države.

³ Volilno pravico na lokalni in okrajni ravni imajo tudi tujci, ki so stari vsaj osemnajst let in živijo na Švedskem vsaj tri leta. Na državni ravni imajo volilno pravico polnoletni švedski državljani. Kakšne odločitve sprejemata švedska oblast in sodstvo, je vidno v naslednjem citatu:

"Med marčevskim shodom proti rasizmu leta 2007 v jugozahodnem mestu Ångelholm, ki ga je organiziralo mlado krilo Socialdemokratske stranke, je bil opažen moški, ki je nosil plakat, na katerem je pisalo: »Medtem ko so švedska dekleta skupinsko posiljena s strani imigrantskih tolp, se socialdemokratska stranka bojuje proti rasizmu.«[...] Okrožni tožilec Lars Danielsson je dejal, da je moški izrazil nespoštovanje skupine ljudi zaradi njihovega etničnega porekla. Sodišče se je strinjalo z Danielssonom in moškemu naložilo kazen 4000 kron (650 ameriških dolarjev)." (The Local, 2008)

"»Na Švedskem ni več niti svobode mnenja niti njegovega izražanja.[...] Poglejte kaj se je zgodilo mojemu kolegu.« Omenjeni kolega je Bengt Lindström, nekdanji policist v Malmu, ki je bil premeščen na nižji položaj zaradi kritiziranja posledic masovne imigracije, kot je na primer pomanjkanje storitev za starejše občane Malma." (NNSeek, 2006)

V zgornjih primerih je razvidno, kako švedska oblast ne omogoča enakih pravic, saj zakoni in kazni za njihovo kršenje ne veljajo enako za vse. Pojavlja se diskriminacija domačinov. S tem pa se Švedska oddaljuje od svojega prvega cilja, to je doseči enake pravice tujcev kot jih imajo švedski državljani. Država kaznuje kritike svojega delovanja.

"Žal ima velik del Švedov še vedno napačno predstavo o dogajanju, kar je zasluga le delne predstavitve dogodkov, ki jo nudijo mediji. Na primer, pojem 'mladostniška tolpa' je pogosto uporabljen, namesto da bi naravnost rekli, da so povzročitelji problemov kriminalci tujega porekla." (NNSeek, 2006)

V zgornjem primeru vidimo, na kakšen način mediji uresničujejo načela in cilje švedske priseljske politike. Če bi točno povedali, kdo v švedskih mestih povzroča težave, bi ravnali v nasprotju s tretjim ciljem – ustvariti na strpnosti temelječe javno mnenje. Ker pa tega ne počnejo, kršijo načela novinarske etike kot so novinarjeva resnicoljubnost in objektivnost, točnost informacije in prepoved ponarejanja in popačenja informacije. Ljudje s podeželja imajo tako napačno predstavo o stanju v mestih.

"Ko nočejo pomagati starejšim, ki so celo življenje pomagali ustvariti to državo, me boli srce. Pred kratkim je vlada poslala občinam novih 1,7 bilijona kron, da bi uredili položaj ilegalnih imigrantov." (NNSeek, 2006)

"Kaj se je zgodilo s slavno švedsko socialno državo, pravite? Ne plačujejo Švedi najvišjih davkov na svetu? Seveda, plačujejo. A desetine bilijonov, nekateri govorijo celo o stotinah bilijonov kron, so porabljene vsako leto za podpiranje naraščajočih imigrantskih, predvsem muslimanskih skupnosti.[...] V letu 2006 je slavna Švedska socialna država postala največji piramidni sistem na svetu." (The Broussels Journal, 2006)

Načelo švedske socialne države je zagotavljanje visokokakovostnih javnih dobrin in storitev vsem državljanom. V zgornjih primerih je razvidno, da je socialna država v nevarnosti, poleg nje pa tudi celoten švedski finančni sistem. Če pa je ogrožen finančni sistem, se lahko sesuje celotni državni aparat.

Na Švedskem je bila izvedena sociološka raziskava z naslovom 'Vodimo vojno proti Švedom', ki jo je izvedla Petra Akesson, ki jo je k raziskavi spodbudil val nasilja v Malmu. Ker je posvojena iz Šri Lanke, ji ni bilo težko navezati stikov z imigranti.

"Val ropov v Malmu minulo leto je del 'vojne proti Švedom'. To je pojasnilo, ki so ga dali mladi imigrantski roparji v intervjujih sociologinje Petre Akelsson.[...] »Moč zame pomeni, da me Šved pogleda, leže na tla in mi poljubi noge.« [...] »Švedi ne naredijo ničesar, samo izročijo nam zahtevane stvari. Mevže so.«" (Brussels Journal, 2006)

Akessonova je na vprašanje, zakaj sovražijo Švede, dobila odgovor, da pravzaprav Švedi sovražijo njih.

"Ko gre Šved po nakupih, mu prodajalka vrne drobiž v roko, ga pogleda in se nasmehne. Ko gre v trgovino nekdo izmed nas, postavi prodajalka drobiž na mizo in gleda stran." (Brussels Journal, 2006)

Švedi v so v mestih vsak dan v nevarnosti. Odnos državnih organov in imigrantov do Švedov je z vidika Švedov nepojmljiv. Orožen je življenjski standard prebivalcev in slavna švedska socialna država. Zato ni čudno da tradicionalna švedska strpnost popušča:

"Zadnja leta se tudi na Švedskem pojavlja nestrpnost.[...] Številni, s katerimi sem se pogovarjala, pa kot razlog navajajo težjo ekonomsko situacijo, strah pred poslabšanjem standarda, kriminaliteto med priseljenci in izčrpavanje virov socialne pomoči." (Lukšič-Hacin, 1999)

"Lani izvedena anketa je pokazala, da bi vsak četrti Šved volil stranko, ki bi omejila pravice imigrantov." (BBC News, 2008)

Iz analize navedenih primerov lahko sklenem, da švedski model nikakor ne more biti vzor drugim državam, ker diskriminira domačine, ogroža njihov standard in pelje državo v propad.

6. Interpretacija

Če skušamo s sociološkega vidika analizirati probleme akulturacije in integracije priseljencev, si pomagamo s številnimi sociološkimi temami. V poštev pridejo:

- socializacija; akulturacija in integracija, ki sta del procesov socializacije
- odklonskost; subkulturne teorije, teorija označevanja in teorija statusne frustracije
- kultura; spreminjanje kultur z izrazi kot so multikulturalizem, interkulturalizem in difuzija ter asimilacija
- družbena neenakost in mobilnost; družbena mobilnost
- družbena struktura; združevalni in razdruževalni odnosi
- etnija, narod, nacija; etnična stratifikacija, nacionalizem, rasizem

Večje možnosti za akulturacijo, integracijo in morda asimilacijo priseljencev so v državah z majhnim številom priseljencev, ki ne živijo strnjeno na določenem ozemlju in so biološko in kulturno čim manj drugačni od domačinov. V tem primeru je tudi več možnosti, da bodo med domačini in priseljenci prevladovali združevalni odnosi kot sta sodelovanje in prilagajanje in ne konflikti. V Evropskih državah prevladuje multikulturalizem, stanje v katerem je ena kulturna glavna, ostale pa so obrobne. Pogost pojav je etnična stratifikacija, nacionalizem in rasizem. Družbena mobilnost priseljencev je nizka, pri njihovih potomcih pa že večja. Pri razlagi odklonskosti priseljencev se lahko uporabljajo subkulturne teorije, po katerih je odklonskost skupinski odgovor na razmere v družbi, teorija statusne frustracije, po kateri mladostniki iz nižjega sloja doživljajo frustracije, ker jim družba postavlja ovire na poti do uspeha, in teorije označevanja, po katerih je odklonskost posledica vnaprejšnje oznake.

Če bi v evropskih državah naraščalo število priseljencev iz drugih evropskih držav, ali pa morda povratnikov iz Severne Amerike in Avstralije, ne bi bilo takih problemov. Vendar število Neevropcejev v Evropi iz dneva v dan narašča. Ne le zaradi migracij, tudi zaradi njihove visoke rodnosti in nizke rodnosti Evropejcev. Tudi njihovi interesi naraščajo, dele nekaterih evropskih mest pa že spreminjajo po svojem okusu.

Evropejci postajajo z vsakim dnem bolj ogroženi, a obenem se jih tudi iz dneva v dan več tega zaveda. Politične stranke s proti-priseljenski stališči se krepijo, a na volitvah ne bodo zmagale. Vzroki za to so:

1. Vedno manjši delež Evropejcev v evropskih državah in s tem manjši delež potencialnih volilcev, saj Neevropci ne bodo volili stranke, ki bi delovala proti njim.⁴
2. Na svoji strani nimajo niti medijev, niti kapitala.
3. Ko jim kaže dobro, del njihovega programa poberejo zmernejše politične stranke in jim s tem pobirajo potencialne glasove. Tako je na francoskih predsedniških volitvah Sarkozy storil Le Penu.

Ker na volitvah ne bodo zmagale, bodo v sodelovanju z gibanji in aktivnimi posamezniki skušale mobilizirati javnost-Evropce za vršenje pritiska na vlade z demonstracijami in državljansko nepokorščino. Zahtevali bodo omejitev ali konec priseljevanja in deportacije, kot zahtevajo že sedaj. Pomembno dejstvo pa je, da priseljenci ne bodo kar odšli.

V zgodovini se vsake toliko časa pojavi huda gospodarska kriza in se bo gotovo tudi v prihodnje. Ker smo priča podnebnim spremembam, se utegne ob tem pojaviti v Evropi kakšna ekološka katastrofa in poglobiti gospodarsko krizo. Standard bo padel na nesprejemljivo raven, utegne priti do pomanjkanja hrane in pitne vode, električne oskrbe, ogrevanja itd.. Prišlo bo do nemirov. Vojska in policija razmer ne bosta mogli kontrolirati, ker bodo zaposleni v teh dveh institucijah najprej poskrbeli zase in svojo družino. Stranke bodo razmere izkoristile in v sodelovanju z gibanji mobilizirale velik del Evropejcev, ki bodo za svoje interese postali tudi nasilni, če ne bo šlo drugače. Evropejci se bodo borili proti priseljencem in obratno, vmes pa bo potekal tudi boj za oblast. Kako se bosta iztekla ta boja, je težko predvideti.

---

⁴ Ob nedavnih predsedniških volitvah v Franciji je skupina francoskih muslimanov izrazila podporo Jean-Marie Le Penu, sicer znanemu po proti-priseljenskih stališčih. Potomec priseljencev iz Alžirije je v intervjuju dejal: "Ko je moj oče prišel sem, je vedel, da mora delati prekleto trdo. Novi imigranti mislijo, da je Francija El Dorado. Paraziti so, vse hočejo imeti na krožniku in stanejo nas milijone evrov na leto." Vendarle pa gre za majhno skupino.

7. Povzetek

Prvi korak k akulturaciji in integraciji priseljencev je njihova pripravljenost na omenjena procesa, drugi pa še pripravljenost domačinov. Glavni problem je pomanjkanje te pripravljenosti. Zelo pomembno vlogo ima stopnja različnosti; bolj kot se priseljenec biološko in kulturno razlikuje od domačinov, težje bosta procesa stekla. Predsodki imajo seveda vlogo pri tem, a da bodo kar izginili, je utopično pričakovati. Če pride do etnične distance in etične segregacije, sta akulturacija in integracija oteženi. Etična segregacija je pogost pojav v večjih evropskih mestih. V večini evropskih držav bolj priseljenci ogrožajo domačine kot pa obratno.

8. Predlogi za reševanje problemov

Pri reševanju problemov akulturacije in integracije priseljencev (v tej seminarski nalogi so poudarjeni neevropski priseljenci v Evropi) je treba upoštevati nekaj dejstev; najprej so priseljenci tisti, ki morajo biti pripravljeni vključiti se v družbo, nato je na vrsti pripravljenost domačinov. Drugo dejstvo je, da kljub tonam levičarske propagande predsodki ne bodo izginili. Iz tega sledi: bolj kot se priseljenci biološko in kulturno razlikujejo od domačinov, težje se bodo vključili v družbo. Nič lažje ne bo, če jih bo veliko in bodo koncentrirani na majhnem območju. Naslednje dejstvo je, da bodo konflikti med priseljenci in domačini vedno prisotni.

Evropske države, v katerih prevladujejo priseljenci iz drugih evropskih držav naj delajo na njihovi čim uspešnejši akulturaciji, integraciji in asimilaciji, kar ob zadostni volji in pametnem načrtovanju ne bi smelo biti težko. Zadržujejo naj jih na majhnem številu in raztresene po državi. Nudijo naj jezikovne tečaje v kombinaciji s tečaji o kulturi. Nikoli naj jih ne favorizirajo pred domačini, ker bo to podžgalo ksenofobijo.

Neevropski priseljenci v Evropo ne sodijo, kar je sicer le moje mnenje, zato naj evropske države z veliko neevropskimi priseljenci zaprejo meje za neevropske priseljence, se poslužijo deportacij ali pa dejanj, kakršnih se ne sme predlagati. Da bi se kaj takega zgodilo, morajo podobno misleči najprej priti do moči, kajti trenutne vodstvene strukture po Evropi stanje le slabšajo in ne izboljšujejo.

9. Zaključek

Hipoteze sem potrdil. Prvi problem pri akulturaciji in integraciji priseljencev je vsekakor želja po akulturaciji in integraciji. Prisotna mora biti tako pri priseljencih kot pri domačinih. Zelo pomembno vlogo ima stopnja različnosti; bolj kot se priseljenec biološko in kulturno razlikuje od domačinov, težje bosta procesa stekla.

V večini evropskih držav bolj priseljenci ogrožajo domačine kot pa obratno, stanje je nevzdržno. Ena izmed njih je Švedska, ki ne more biti zgled uspešne priseljske politike.

* * *

V celotni zgodovini evropskega človeka so bila težka obdobja. Doživeli smo lakote, naravne katastrofe, nalezljive bolezni, vpade neevropskih ljudstev, medsebojne spopade in s tem padanje števila prebivalstva. Vse to smo preživeli.

A za razliko od danes nikoli ni bilo masovne imigracije ljudi, ki bi bili tako po bioloških kot po kulturnih značilnostih povsem drugačni. Med nami ni bilo takšne vsesplošne pasivnosti, neodgovornosti, šibkosti, razvajenosti, bežanja iz realnega sveta, pomanjkanja miselne aktivnosti ter dolgoročne vizije. V kombinaciji z negativnim naravnim prirastom ni to nič drugega kot samomor.

21. stoletje bo še vsekakor razburljivo. Odločalo se bo o naši usodi. Možnosti sta le dve: obstanek in krepitev ali dokončen propad. Trenutno kaže bolj na drugo možnost.

Zato moramo ukrepati; poiskati moramo vzroke svojega propadanja in zdravilo zanj, popraviti situacijo in postaviti nove temelje za prihodnost. Prav tako moramo ugotoviti, ali je vse naša krivda, ali pa morda v naših vrstah tiči prikriti tujek, ki si prizadeva za naše uničenje.

To vsekakor ne bo lahko. Cena bo visoka.

A za zagotovitev našega obstoja in prihodnosti naših otrok nobena cena ne more biti previsoka.

10. Viri in literatura

LUKŠIČ-HACIN, Marina. (1999). Multikulturalizem in migracije. Ljubljana : Založba ZRC. (ZRC 22).

LUKŠIČ-HACIN, Marina. (1995). Ko tujina postane dom : Resocializacija in narodna identiteta pri slovenskih izseljencih. Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče. (Sophia; 1995,7).

SOCIOLOGIJA : učbenik za 280-urni predmet sociologije v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja. (2006). 1. izdaja, 2. natis. Ljubljana : DZS. ISBN 86-341-2905-5.

DEBELJAK, Aleš. (2008). Pomisleki : Spori v rodbini. V: Delo : Sobotna priloga. Let. 50 (9. feb.). Str. 40.

ŽERJAVIČ, Peter. (2008). Turki v Nemčiji : Erdoganovo ribarjenje v kalnem. V: Delo : Sobotna priloga. Let. 50 (16. feb). Str. 25.

HUNTINGTON, Samuel. (2005). Spopad civilizacij. Ljubljana : Mladinska knjiga. (Premiki). Aftenposten : Oslo rape statistics shock. [Online]. [Citirano 23. feb. 2008; 20.55]. Dnevnik. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.aftenposten.no/english/local/article190268.ece>.

O'KEEFE, John. (2008). In the jailhouse now. [Online]. [Datum zadnjega popraviljanja 10. feb. 2008]. [Citirano 20. feb. 2008; 22.05]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.independent.ie/national-news/in-the-jailhouse-now-1286393.html>.

Daily Mail : White flight from city centres is getting worse, says equality chief Trevor Phillips. [Online]. [Citirano 23. feb. 2008; 22.50]. Dnevnik. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.dailymail.co.uk/pages/live/articles/news/news.html?in_article_id=508158&in_page_id=1770

Telegraph : Bishop warns of no-go zones for non-Muslims. (2002 -). [Online]. [Citirano 23. feb. 2008;22.44]. Dnevnik. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.telegraph.co.uk/portal/main.jhtml?xml=/portal/aboutus/exclusions/nosplit/general.xml>

The Wall Street Journal Online : Neo-Nazi Skinheads attacks surge in Russia. [Online]. [Citirano 13. apr. 2008; 22.20]. Dnevnik. Dostopno na spletnem naslovu: http://online.wsj.com/article_email/article_print/SB120752085122793407-1MyQjAxMDI4MDA3NzUwMjcwWj.html

NIS News Bulletin : Non-Westerners Commit 61 Percent of Violent Crime in Netherlands. (1965 -). [Online]. [Citirano 20. feb. 2008; 22.20]. Dnevnik. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.nisnews.nl/public/190707_1.htm.

The Copenhagen Post : Political uproar after mufti's remarks. [Online]. [Citirano 18. feb. 2008; 21.45]. Dnevnik. Dostopno na spletnem naslovu: <http://jimball.com.au/features/Political%20%20uproar%20over%20mufti%27s%20rmearks%20-The%20Copenhagen%20Post.htm>

Bedfordshire on Sunday : Police lie in wait for blogger accused of stirring up racial hatred online. [Online]. [Citirano 27. mar. 2008; 18.09]. Tednik. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.bedsonsunday.com/bedsonsunday%2Dnews/DisplayArticle.asp?ID=248045>

BBC News : Sweden feels strain of refugees. [Online]. [Citirano 27. mar. 2008; 18.18]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7307192.stm>

NNSeek : Shocking multi-cultural document from Sweden. [Online]. [Citirano 27. mar. 2008; 18.21]. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.nnseek.com/e/nz.politics/shocking_muti_cultural_document_from_sweden_concentrated_16940654m.html

Times Online : Doctors' revolt at anti-white bias. [Online]. [Citirano 13. apr. 2008; 22.56]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/uk/health/article2890947.ece>

The Local : Man sentenced for carrying offensive placard. [Online]. [Citirano 27. mar. 2008; 18.33]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.thelocal.se/10440/20080312/>

News of the world : 684 quit Britain everyday. [Online]. [Citirano 15. apr. 2008; 16.03]. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.newsoftheworld.co.uk/2701_immigration.shtml

The Brussels Journal : Swedish Welfare State Collapses as Immigrants Wage War. [Online]. [Citirano 16. apr. 2008; 21.00]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.brusselsjournal.com/node/938>

Telegraph : Le Pen secures surprise support from muslims. [Online]. [Citirano 16. apr. 2008; 22.50]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2007/04/02/wfra02.xml>

Primer propagandnega
plakata italijanske
stranke Lega Nord

Prevod: Niso
kontrolirali
priseljavanja. Sedaj
živijo v rezervatih!
Razmislite o tem.